გაზეთი ღირს

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდათ უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, კუკიაში, ავჭალის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას, სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1892 სალიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1892

„ივერია“

გამოვა 1893 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც სურს დაიკვეთოს გაზეთი ამ 1893 წლისათვის, მიჰმართოს:

ტფილისში: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარვასლის გალერეიაში.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო პასუხის მგებელ იქნება მარტო იმ ხელის-მომწერთა წინაშე, ვინც გაზეთის დასკვეთისათვის სკედრს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

შაბათს, 19 დეკემბერს,

სათავად-აზნაურო ბანკის თეატრში გამართული იქნება წარმოდგენა „წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ სასარგებლოდ

I

ბიძიასთან გამოხუმრება

ქ-ნის საფაროვის და ბ-ნთ კ. ყიფიანის და აბაშიძის მონაწილეობით.

II

დივერტისმენტი

ქ-ნის ენგლუნდის და ბ-ნთ: აკ. წერეთლის, ტენარის ლიანოვის, ნ. ერისთავის და კ. აბაშიძის მონაწილეობით.

III

დედა და შვილი

ქ-ნის ნ. გაბუნიას და ბ-ნის ნ. ერისთავის მონაწილეობით

დასაწყისი 8 საათზედ

ბილეთები ისყიდება „წერა-კითხვის გამავრცელ საზოგადოების“ კანცელარიაში, წერმოდგენის დღეს თეატრის კასაში.

„კვალი“

ნახატებიანი ახალი ჟურნალი

(დამატება „ჯეჯილისა“)

გამოვა 1893 წლიდგან ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თაბახამდის.

ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში არწრუნისეულ ქარვასლის ქართულ სახალხო სამკითხველოში-ქალაქს გარეშე ხელის მომწერთა შეუძლიანთ მიიქცენ „ჯეჯილის“ რედაქციაში ამ ჟურნალის დასაბარებლათ.

წლიურად ღირება გაუგზავნელად 7 მან., ხოლო გაგზავნით 8 მან.

ვინც „ჯეჯილსა“ და «კვალს» ერთად დაიბარებს, იმათთვის წლიურად ღირება გაუგზავნელად 10 მან., ხოლო გაგზავნით 12 მან.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ-წერეთლისა

ქუთაისის სამეურნეო საზოგადოების განყოფილების საყურადღებოდ.

ყველამ იცის იმერეთში, სწავლულმა თუ უსწავლელმა, გლეხმა თუ აზნაურმა—რა დიდი ზარალი მისცა ჩვენს ვენახებს ვაზის ავადმყოფობამ. ჯერ ხომ ნაცარმა გაანადგურა და წაართვა ქუთაისის გუბერნიას ორი ღვინის მოსავლით სახელ-განთქმული კუთხე—გურია და სამეგრელო. ეხლა, ეს ხუთი-ექვსი წელიწადია, ნაცარს კიდევ ვაზის სხვა სენი დაერთო—მილდიუ, ანუ ობი (ზოგან ჟანგს უძახიან). ვაზის სენი ისეთის სისწრაფით მოედო მთელის გუბერნიის ვენახებს და ისეთი მუსრი გაავლო, რომ დანარჩენი საუკეთესო ღვინის მოსავლის კუთხენი იმერეთისა, როგორც მაგალითებრ, სვირი, მთელი შორაპნის მაზრა და რაჭა-ლეჩხუმი, ლამის მთლად ხელიდგან გამოგვაცალოს. იმას აღარ მოგახსენებთ, რომ, ყოველ ამას გარდა, ერთი საშინელი ჭირი კიდევ გაჩნდა ვენახებისათვის და ის ხომ სულ ამოვარდნას უქადის ვენახებს; მის წინააღმდეგ ჯერ მეცნიერებსაც ვერ მოუგონიათ უებარი და ჩვენისთანა ხელმოკლე ვენახის პატრონთათვის ხელმისაწვდენი წამალი. მხოლოდ ამითი აიხსნება ის გარემოება, რომ ეს მძიმე საქმე, ფილოქსერასთან ბრძოლა, თვითონ მთავრობამ იდვა თავს, და დიდი ფულიც კადასდო ამისათვის. ამ ხანობით ფილოქსერაზე საუბარს თავი დავანებოთ, შემდეგაც შეიძლება ამაზედ ლაპარაკი, თუ შემთხვევა მოგვეცა.—ეხლა-კი ვსთქვათ ორიოდე სიტყვა ვაზის დანარჩენ ორ ჭირზე და საკუთრად მათთან საბრძოლველ ღონისძიების შესახებ.

დრო იყო, და არც ისე შორს იყო ეს დრო, როცა საერთო ჭირს ადამიანისას, თუ პირუტყვისას, განგებას მიაწერდნენ ხოლმე. ამის მიზეზი ზოგ შემთხვევაში უმეცრობა იყო და ზოგში-კი—ჩვენი სიზარმაცე დ დაუდევრობა. ჩვენდა საბედნიეროდ, ამასვე ვერ ვიტყვით ზემოხსენებულის ვაზის ჭირის შესახებაც. ვაზის ნაცარმა ხომ, რაც იბოროტა,—იბოროტა; მაგრამ, როცა გვეწვია მილდიუ და სიცხე დააყენა ჩვენს ვენახებსა და, რასაკვირველია, ჩვენც, მაშინ ზოგიერთნი მემამულენი საკადრისის მომზადებით დახვდნენ დაუპატიჟებელს სტუმარს. ეს კია, პირველში თავი იჩინა ჩვენის სოფლის ხალხის ძველებურმა დაუდევრობამ, ყველანი ერთხმად გაიძახოდნენ,—ეს, ბატონო, წინადაც მომხდარაო, გვალვიანი ზაფხული იყო და ვაზის ფოთოლი იმიტომ გახმა და დასცვივდაო; ზოგი ელვას აბრალებდა და ზოგი სხვა მიზეზებს, და სწორედ იმ დროს, როცა გვალვიან წელიწადს ასახელებდნენ—გვალვიანი-კი არა, წვიმიანი და ნესტიანი ზაფხული იყო (შენიშნულია, რომ ვაზის ობი, ანუ მილდიუ ნესტიან ტაროსის დროს უფრო ვრცელდება). მაგრამ, მადლობა ღმერთს, რომ ყრუ დრო აღარ იყო მაშინ. სწორედ ამ ხანებში ჩამოვიდა საზღვარ გარეთიდამ ბ-ნი გუნძაძე, რომელსაც სამეურნეო საგნები შეესწავლა; მან კარგად იცოდა, თუ რაშიაც იყო საქმე, და პირდაპირ მიჰყო ხელი ვაზის რჩენას წამლებით. ამ დროსვე «ივერიაშიაც» უძღვნეს რამდენიმე წერილი ამ საგანს; მერე ფილოქსერის განყოფილებამაც დაიარა სოფლები და, თუ სიტყვით, თუ საქმით, უმტკიცებდა ხალხს მის შეცდომას და ასწავლიდა ვაზის წამლობას.

ქუთაისის სამეურნეო განყოფილებასაც მიუძღვის ამ საქმეში ღვაწლი. მან გადასდო ამ საქმისათვის თითქმის ასი თუმანი, რომელიც სააზნაურო ბანკიდამ უწილადეს, დი მიანდო განყოფილების მდივანს ბ-ნ პ. ი. ყიფიანს ვაზის წამლობა იმერეთის სხვადა-სხვა კუთხეში, მემამულეთა სამაგალითოდ და საჩვენებლათ. შეგნებულ კაცთა ამ შეერთებულმა მოქმედებამ ის ნაყოფი მოიტანა, რომ ეხლა იმერეთის ყოველ კუთხეში და განსაკუთრებით ქუთაისისა და შორა-

---

ფელეტონი

ქრისტინე

(მოთხრობა)

V *)

ბათომიდან თბილისს მიმავალ მატარებლის ვაგონში, „III კლასში“, იჯდა ორი ყმაწვილი ქალი. ერთი ამათგანი, რომელსაც ტანისამოსი უმტკიცებდა, რომ სოფლელი გლეხის ქალი უნდა ყოფილიყო, „სახოცით თავ-პირ შეხვეული“ ხალხს თავს არიდებდა. ამისი ამხანაგი, მეორე ქალი სულ სხვა იყო, ის ყველას მოურიდებლად უყურებდა თვალებში და, ვისაც წაახელებდა, იმასთან მასლაათობდა. ეტყობოდა, მატარებლის „კონდუქტორებიც“ არ იყვნენ მისი უცნობნი. ხან ისეთ რამეს იკითხავდა და დაიწყებდა ლაპარაკს, რაც ცოტათი ენა დაჭერილი ადამიანისთვის სალაპარაკოდაც არ ღირდა. ხნით ეს ქალი, ასე ოცდა ხუთის, თუ ოცდა ათი წლის იქნებოდა. სწორი, ცოტათი გამხდარი პირი სახე, რომელზედაც რაღაც ერთგვარი თავ-აშვებულება ეტყობოდა, პუდრით ჰქონდა მოთხუპნული. იმისი დიდრონი, შავ-შავი თვალები მეტად ეშხიანი იქნებოდნენ, მაგრამ რაღაც ერთგვარი თავდაუჭერელი მეტყველება აფუჭებდა ამ ეშხს. შლიაპაზე და მოდნურ მორთულობაზე პირველისავე შეხედვითვე შეატყობდით, რომ ეს ქალი ქალაქის უცნობი არ უნდა ყოფილიყო. ამ ქალების სიახლოვეს მსხდომნი ყმაწვილნი კაცნი, მეტადრე ვაგონებში მოხეტიალე „კონდუქტორები“, დიდის ცნობის მოყვარეობით უმზერდნენ თავ-პირ შეხვეულ ქალს. მაგრამ ეს ქალი ისე მდუმარედ და მიუკარებლად იჯდა, რომ გამოსაუბრებასაც ვერც ერთი მათგანი ვერ უბედავდა. მხოლოდ ერთმა „კონდუქტორმა“, რომელსაც რუსული ლაპარაკის კილოზედ ეტყობოდა, ქართველი უნდა ყოფილიყო, ველარ მოითმინა და რუსულად ჰკითხა შლიაპიან ქალს.

— ვინ არის ეს შენი ამხანაგი, გაჯავრებულ ანგელოზს რომ ჰგავს?

— აგერ ჩვენი ქვეყნის ქალია, ტფილისში ძმა ჰყავს სამსახურში და მასთან მიდის, უპასუხა შლიაპიანმა ქალმა.

ამ პასუხის შემდეგ, მგონია, სიტყვა „სამსახურის“ პატივის-ცემით, უბედმა „კონდუქტორმა“ მორიდებული სახე მიიღო და განშორდა.

„სახოცით“ თავ-პირ შეხვეული ქალი გახლდათ, ჩემო მკითხველო, ჩვენი ნაცნობი ქრისტინე, დათია ხელმოკლიძის ქალი-შვილი. ამის ამხანაგ ქალს-კი სონას ეძახდნენ.

სონაც სოფლელი გლეხის ქალი იყო, სოფელში დაბადებული და გაზრდილი. სონა ათი, თუ თორმეტის, წლისა იქნებოდა, როცა დიდის წვრილ შვილის პატრონმა, ღატაკმა მისმა მშობლებმა მისცეს მოჯამაგირედ, ანუ, როგორც სოფელში ეძახიან, ნაბარებად, წლიურ ჯამაგირ თუთხმეტ მანეთად თავადის ძველისენიძის ოჯახს. მაშინ ამ ქალს სოფიო ერქვა სახელად. საწყალი პატარა ქალი კაკლისოდენა ცრემლებს აგორებ-და თვალთაგან, როცა მშობლებმა თავადის ოჯახში წასაყვანად მოამზადეს! გული უკვდებოდა მშობელთ სახლ-კარის, ტოლ-ბავშვებისა და შეჩვეულ მინდორ-ველის მოშორებით? მართალია, იქ ბევრი სიმშილი, ბევრი სიცივე და ბევრი უსიამოვნება გამოეცადა, აგერ ამოდენა ქალი იყო და ჯერ მის ტანს, პერანგს გარდა, ტანსაცმელი არ ენახა, მაგრამ მაინც ისე უყვარდა მშობელთ სახლ-კარი, რომ სხვაგან სიცოცხლეს, აქ სიკვდილი ერჩია. ბავშვის გულს მარტო ის ულიოდა ცისა და ქვეყნის ნეტარებად, რომ, როცა მოუნდებოდა, თავისუფლად პარპარებდა და თამაშობდა თავის ტოლ ამხანაგებში, ხან მწვანე მინდორზედ, ხან ჭალა-ბუჩქებში, ჩიტების დასაჭერად, და სადაც მისი ბავშვური გული მოითხოვდა. ეხლა ყოველსავე ამას ატოვებინებდნენ. რა თქმა უნდა, რომ ადვილად ვერ შეურიგდებოდა ბედს და ტირილით აცხადებდა უარს თავადის ოჯახში დადგომაზე. უნდა ვსთქვა, არც სოფიოს მშობლები იყვნენ უგულონი, ძლიერ უყვარდათ თავიანთი სოფიკო, სიკვდილად მიაჩნდათ იმის სხვის ხელში ჩაგდება. მაგრამ რა ექნათ! სიღატაკე სულს უხუთავდა. იმათთვის თუთხმეტი მანათი დიდი ფული იყო, „ნადელის“ ფულს, ან საჯელმწიფო ბეგარას გაუსტუმრებდა. ამასთან სოფიო შინ ნახევრად მშიერი და შიშველ-ტიტველი ჰყავდათ; თავადისას-კი მათ ქალიშვილს ტანისამოსიც ექნებოდა და სასმელ-სიჭმელიც. ამიტომაც იყო, რომ სოფიოს ტირილი და უარი არ გაუვიდა,—თითქმის ძალად წაიყვავეს მშობლებმა თავად ძველისენიძისას.

თავად ძველისენიძის ოჯახში, სადაც სოფიო მიაბარეს, იყო სამი ადამიანი: „კნიაზი“ ლევან, ამისი უმცროსი და, ინსტიტუტში გაზდილი, «კნიაჟნა» მაშო (ლევანს სხვა დებიცა და ძმებიცა ჰყავდა, მაგრამ ისინი ცალკე სცხოვრობდნენ) და ამათი დედა, „კნეინა“ რუსუდან,—ქვრივი თავად იოთამ ძველისენიძისა. ლევან იყო ოცი-ოცდახუთის წლის კაცი, მხარ-ბეჭგანიერი, კარგი შესახედავი, ღვინისა, ქეიფისა და ჩხუბის მოყვარე. რაც გიმნაზიის მეოთხე კლასიდგან გამორიცხეს, მას შემდეგ ოჯახს აღარ მოშორებია. ერთი-ორი კვირის ვადით თუ წავიდოდა სადმე ქალაქში დროს გასატარებლად, თორემ დანარჩენ დროს სულ სოფელში იყო. ხან თითონ ისტუმრებდა მისებრ მოქეიფე კნიაზებს და შინ ქეიფობდა; ხან-კი იმათ ესტუმრებოდა და კიდევ ღვინის სმა—ქეიფი. გიმნაზიაში ნასწავლი, გარდა რუსულის ლაპარაკისა, ისიც კარგად არა, და ქართულ-რუსულის წერა-კითხვისა (წერა-გრამატიკის მხრივ ორივ ენაზე უმართლოდ), აღარა ახსოვდა-რა. წიგნების კითხვა არ უყვარდა, გარდა იმისა, რომ ხანდახან „ვეფხვის ტყაოსანს“ ჩაავლებდა თვალს. ამ მის მიერ წაკითხვის ღირსად აღიარებულ ერთად-ერთ წიგნზედაც თავისებური შეხედულობა ჰქონდა და თავისებურად ესმოდა მისი შინაარსი. ყველაზე უფრო ამ თხზულებაში ის ადგილები უყვარდა, სადაც სწერია: „ღმერთმა ერთი ვით აცხოვნოს, თუ მეორე არ წასწყმიდოს“, და «სმა, ჭამა, დიდად შესარგი»... ეს სიტყვები ზეპირად ახსოვდა და ხშირად ხმარობდა ლაპარაკში ზოგიერთი თავის აზრის დასამტკიცებლად.—«ძალიან არ უთქვამს ეს რუსთველსაო! დაატანდა ხოლმე თავის მხრით.

—სწორედ, რომ ახალ დროების ლუარსაბ თათქარაძე ხარ! ხუმრობით ეტყოდა ძმას მაშო.

---

*) იხ. „ივერია“ № 269.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პნის მაზრაში თითქმის ყოველი მემამულე სწამლობს თავის ვენახს, დიდ სარგებლობას ჰხედავს წამლობაში და ძლიერაც ემადლიერება ამ წამლობის შემომღებს. მარტო შარშან გაიყიდა 800 მაშინა ვერმორელისა ქუთაისსა და ყვირილაში. მერმისსაც, თუ ორი ამდენი არა, 1,200 მაშინა მაინც გასაღდება იმერეთში. მაგრამ სამწუხაროდ უნდა ვსთქვათ, რომ ერთობ ძვირია ეს მაშინა ჩვენის მემამულესათვის. წელს მისი ფასი იყო 18 მან. 20 მანეთამდე. გაისად, როგორც ვფიქრობ, კიდევ უფრო ძვირი იქნება, რადგან ნამდვილ წყაროდგან შევიტყვე, რომ ვერმორელს თავის მაშინების გასყიდვის ნება მთელს კავკასიაში მარტო ერთის კაცისათვის დაუთმია. ეს კაცი გახლავთ ტფილისის საათფთიაქო საქონლის საწყობის პატრონი. მაშასადამე, მაშინის ფასი აიწევს, ერთი—იმიტომ რომ მოცილე და მეტოქე არ ეყოლება მის გამყიდველს ჩვენში; მეორეც — იმიტომ რომ ბათუმიდგამ მომავალი საქონელი (მარსელიდან) ჯერ ტფილისში უნდა მოვიდეს და მერე აქედ უნდა გამოიგზავნოს. თუნდა რომ კიდეც არ მოიმატოს მაშინის ფასმა, მაინც დიდად საგრძნობელია მაგ ფასის გალება ჩვენთვის. ამ საქმეს, ფასის დამცირებას, ეშველებოდა რამ, რომ ქუთაისის სამეურნეო განყოფილებას აღმოეჩინა შემწეობა ერთის ხელოსანის კაცისათვის, რომელმაც ფრიად საყურადღებო წინადადება მიართვა წელს, გაზაფხულზე. ეს კაცი გახლავთ ბ-ნი რატიანი, რომელსაც დღემდე ბათუმში ჰქონდა გამართული ჩინებული სახელოსნო რკინეულ და სპილენძეულ ნივთებისა. მან საჩვენებლად გააკეთა სწორედ ისეთივე მაშინა, როგორიც არის მაშინა ვერმორელისა; განსხვავება მხოლოდ ის იყო, რომ ის ადგილი მაშინისა, საიდამაც გამოდის ნაკადული და შხეფათ აფრქვევს, სხვანაირად იყო მოწყობილი რატიანის მაშინაში. ეს ადგილი იმ ნაირის ნივთეულებისაა, რომ ადვილად არა ფუჭდება. წარმოუდგინა ეს მაშინა ბ-ნმა რატიანმა ქუთაისის სამეურნეო განყოფილებას და უთხრა: თუ მოიწონოთ ეს მაშინა და დაინახოთ, რომ არაფრით ჩამოუვარდება ვერმორელისას, გთხოვთ მიშუამდგომლოთ, სადაც ჯერ არს, მომცენ სესხად, ორის წლის ვადით და სანდო კაცის თავდებობით, ასი თუმანი: დავამზადებ იმდენს მაშინას, რამდენსაც მიბრძანებთ, და გავყიდი ვერმორელისაზე ექვსის მანეთის ნაკლებ ფასად. ქუთაის. სამ. განყოფილებამ აირჩია კომისია, რომელმაც შეამოწმა ბ-ნ რატიანის მაშინა და დაასკვნა, რომ ეს მაშინა ყველაფრით ჰგავს ვერმორელის მაშინას, მხოლოდ რიკი ანუ მილი აქვს სხვა ნაირი; მისგან ნასროლი შხეფი საკმაო ძალითა და ფრქვევით გამოდის ისე, როგორც ვერმორელის მაშინიდგან, მხოლოდ შხეფის სახე (ფორმა) მარაოს მსგავსია, ე. ი. პრტყელია; ვერმოსელის მაშინაში-კი შხეფის სახე კონუსია, ე. ი. შაქრის თავის მსგავსიო, მაგრამ ამითი მაშინა არ არის დასაწუნი, და სასურველია მისი გავრცელება, თუ ვერმორელის მაშინაზე უფრო იაფად გაიყიდაო. ამას შემდეგ გუბერნატორმა მოსთხოვა ბათომის პოლიციას ცნობა ბ-ნ რატიანის შესახებ: სანდო კაცია თუ არა, ან როგორ აწარმოებს თავის საქმესაო. აღმოჩნდა, რომ ურიგო კაცთან არ გვქონია საქმე. საფიქრებელი იყო, რომ ამას შემდეგ ქუთაის. სამ. განყოფილება შემწეობას აღმოუჩენდა ამ მოხელე კაცს და სთხოვდა, ვისაც ჯერ არს, სესხად საჭირო ფულს. ამით დიდს შეღავათს მოსცემდა იმ მამულის მეპატრონეს, რომელთაც სწადიანთ ვენახის წამლობა, და ის ფულიც, რომელიც ეხლა საზღარ-გარეთ მიდის, აქვე დარჩებოდა; მაგრამ ქუთაისის სამ. განყოფილება, რაღაც გაუგებარის მიზეზით, ამ კეთილს საქმეს აჭიანურებს: სასაცილოც არის და სამწუხაროც, რომ ამ ნაირ მცირე მიზეზის გამო (ასი თუმნისათვის) ასეთი დიდი საქმე ბრკოლდება. თუ ქუთაისის სამეურ. განყოფილებას ჰსურს ამ საქმის რიგიანად დაბოლოვება, დროა დაუჩქაროს. საცაა გაზაფხული კარს მოგვადგება და ბლომად მამულების შემუშავება ვეღარ მოესწრება.

ოფიციალური ცნობა ხოლერის შესახებ.

ყარსის ოლქის ოლტონსკის მაზრაში 14-დგან 28 ნოემბრამდე ხოლერით ავად გახდა 11. მორჩა 8, გარდ. 3, ავად იყო 2.

ახალი ამბავი

*** ოფიციალურ ცნობით, ამ წლის 1 ნოემბრიდგან 1 დეკემბრამდე ქ. ტფილისში ავად გამხდარა: ხუნაგით 2, ყელჭირვებით 1 და წითელათი 1. იმავე დროს გარდაიცვალა: ხუნაგით 1 და ყელ-ჭირვებით 1.

*** ჩვენ შევიტყეთ, რომ ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს თ. ლ. ა. მაღალაშვილს დეპეშა გაუგზავნია პეტერპურგს გზათა-სამინისტროში და შეჰკითხებია, მართალია, თუ არა ის ხმა, ვითომც კახეთის რკინის გზისათვის 1893 წლის სახელმწიფო ხარჯთ აღრიცხვაში ჩართული ფული, და მართლა მთავრობა ჰკისრულობს ამ გზის გაკეთებას, თუ არაო.

*** ბევრს ლაპარაკობენ წლევანდელ სეზონში წარმოდგენილ ახალ პიესებზე და დრამატიულ საზოგადოების მმართველობას ემდურებიან, რომ პიესები გაუშინჯავად პირდაპირ სცენაზედ იდგმება. მმართველობა თავს იმართლებს, დროსა და ღონისძიების უქონლობითა. ავტორები თავს იმითი იმართლებენ, ჩვენ ნაწერს ვაძლევთო და, რაც უნდათ, ჰქნანო. რეჟისორები ამბობენ, დრო არა გვაქვს, პიესები ვშინჯოთ კიდეც, გავასწოროდ კიდეც, დავდგათ სცენაზე და მოვაწყოთ კიდეცაო. ყველა თავს იმართლებს, მაგრამ, მწერლები და მთარგმნელ - გადმომკეთებლები, ვგონებ, ყველაზედ უმეტესად საყვედურის ღირსნი არიან. ყოველი მწერლის ვალია, ჯერ თითონ შეიმუშაოს, შეამზადოს, წაუკითხოს განათლებულს გამოცდილს დ̃ კარგა მომზადებულ თავის მცნობებს, ან რომელსამე ლიტერატორების წრეს. მაგრამ ჩვენებური მწერლები ამას არ ფიქრობენ. თავის ნაწერებს, რამწამს გაათავებენ, სრული ნაწარმოები ჰგონიათ და იმ წამსვე გზავნიან ან სტამბაში, ან თეატრში და, აი, ჩნდება სრულიადი სისუსტე.

*** 1891 წლის 1 სექტემბრიდგან 1892 წლის 1 სექტემბრამდე ამიერ კავკასიაში გამოუხდიათ: სპირტი და ჰაჰის არაყი $35^1/_2$ მილიონი გრადუსი, პურის სპირტი და არაყი (ბორჯომის ქარხანაში)—$4^1/_2$ მილ. გრადუსი, სულ 40 მილ. გრადუსი. ამ გვარად კავკასიაში დიდძალი სპირტი და არაყი გამოუხდიათ; წინა წლებშიკი გამოხდილ სპირტისა და არყის რაოდენობა ყოველ წლივ 18—20 მილიონ გრადუსს არ აღემატებოდა.

*** 15 დეკემბერს ტფილისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა მმართველობაში დანიშნული იყო საჯარო ვაჭრობა მუშტაიდის ბაღის ბუფეთის იჯარით გაცემისა. ბუფეტი დარჩა უწინდელს იჯარადარს, სვიატოზარ იოვანოვიჩს წელიწადში 800 მანათად.

*** ამას წინად „ივერიაში“ მოხსენებული გვქონდა დრამატიულ საზოგადოების კომისიების შესახებ ორი შენიშვნა, რომელშიაც შეცდომა მოგვივიდა, და უნდა შევასწოროთ. ერთი კომისსია მიწვეული იყო მმართველობაში შესამუშავებლად პროგრამისა, თუ როგორის დღესასწაულობით გადაიხადოს ქართველობამ თეატრის დაფუძნების დღე 2 იანვარს მომავალ წელსა. კომისიის და მმართველობის შეერთებულმა კრებამ გადასწყვიტა, იდღესასწაულოს ცხოველ სურათების დადგმით და სხვა სასცენო ნაწარმოების გამართვითა. იმ კომისიამ ამითი გაათავა საქმე და თვით მოწყობა - გამართვა მმართველობის განკარგულებას მიანდო. ამით კომისია გაუქმდა.

მეორე კომისია ამორჩეულ იქმნა პიესების წასაკითხად, მათ შორის ოთხი წევრია მმართველობისა: პეტრე ყიფიანი, გრიგოლ ყარაევი, ვასილ სულხანიშვილი და პეტრე უმიკაშვილი და სამიც საზოგადოებისა: ნიკოლოზ ავალიშვილი, პავლე ყიფიანი და ალექსანდრე ყიფშიძე. ეს კომისია ჯერ-ჯერობით საქმეს არ შესდგომია და ამისათვის მმართველობას დაუნიშნავს კრება, რომ კომისიასთან ერთად შეამზადოს პროგრამმა, და კომისიამ შემდეგ მოქმედება დაიწყოს.

*** პეტერბურგის უმაღლეს სასწავლებლებში მყოფი სტუდენტობა ყოველ წლივ 20 დეკემბერს „საღამოს“ ჰმართავს ხოლმე ღარიბ ამხანაგთა სასარგებლოდ. ამ საღამოებს დაერქვა სახელად: „კავკასიის საღამო“. წელსაც, რასაკვირველია, სწორედ 20

— შენ კიდევ ახალ დროების დარეჯანი ხარ! ხარხარით უპასუხებდა დას ლევან.

ოჯახში ყოველივე საქმის თავდარიგს კნეინა რუსუდან აძლევდა, რადგანაც ამ კნეინას ფიქრით ლევან ჯერ კიდევ „ბოვში“ იყო. ლევან ძლიერ მადლიერი რჩებოდა დედისა, რადგანაც დედის წყალობით არ აწუხებდა ოჯახზე ზრუნვა, ყოველივე მზა-მზარეულად მოერთმევოდა, და სარგებლობდა უსაზღვრო თავისუფლებით. მართალია მას შემდეგ, რაც ლევანმა უზომოდ დაუწყო ფლანგვა ფულს და ამით, ცოტა არ იყო, დაალარიბა ოჯახი, ლევანსა და დედა მისს შორის ხანდახან ჩამოვარდებოდა უკმაყოფილება, მაგალითად, დედა ფულს არ მისცემდა; ლევან დაემუქრებოდა —„აწი აღარ გაბატონებ მამა ჩემის დატოვებულ ოჯახზე, მე ვარ მემკვიდრე, ჩემია ოჯახიც და მამულიცაო“; მაგრამ, რადგანაც კნიაზ ლევანს ოჯახის მართვა არ ეხერხებოდა და კნეინა რუსუდანს ოჯახის უფროსობაზე ხელის აღება არ უნდოდა, ადვილად რიგდებოდნენ ერთმანეთში ეს დედა-შვილი, და საქმე ისევ-ისე წინანდებურად მიდიოდა, ესე იგი რუსუდან უფროსობდა ოჯახში და ლევან უზრუნველად ატარებდა დროს.

მეზობლებში ძლიერ ცუდი ხმა ჰქონდა ლევანს, ასე რომ იშვიათად გაიმეტებდა რომელიმე გლეხი თავის შვილს, ქალი ყოფილიყო, თუნდა ვაჟი, ძველისენიძის ოჯახში სამოჯამაგიროდ. ამიტომაც იყო, რომ კნეინა რუსუდანს მუდამ ესაჭიროებოდა ბიჭი და გოგო და ხშირად ძალას ატანდა თავის «მონადელე» გლეხებს, შენი შვილი მოჯამაგირედ დამიყენეო. ის გლეხები, რომლებსაც იმედი ჰქონდათ, მიწის ბეგარას თავის დროზე მივცემთ ნაბატონარსო, უარს ეუბნებოდნენ კნეინას, „არ გვყავს გასაცემი შვილი“ო. მაგრამ შეხვდებოდა ისეთიც, რომ უარის თქმას ვერ გაუბედავდა,—„რა ვქნა მის მიწა-წყალ იქით ფეხის დასადგამი გზაი არ მაქ, უარი რომ ვუთხრა, ჩამიდგება ჟინში და გამთლის. სხვაი სხვაია, და „ნადელის“ ფულისთვის მომთხრის“-ო. ესეც რომ არ იყოს, ღარიბ-ღატაკ გლეხისათვის დიდი შეღავათია, რომ შვილის ჯამაგირით ერთ-ერთ გადასახადს გაისტუმრებს. აი, რამ აიძულა მამა, რომ თავისი სოფიო მიაბარა ისეთ საეჭვო ოჯახში, როგორიც ძველისენიძის ოჯახი იყო.

სოფიოს გარდა, იყვნენ მოჯამაგირებად თავადი ძველისენიძისას ერთი ცალ-თვალი მოწიფული გოგო და ორი თუთხმეტ-თექვსმეტი წლის ბიჭი. აგრეთვე ბატონ-ყმობის დროიდან დარჩენილიყო ძველისენიძის სასახლეში ერთი, ნახევრად იდიოტი, მახინჯი მოახლე და ერთიც კოჭლი შინა ყმა,—ორივე უჭირისუფლო და უსახლ-კარო. ესენი უჯამაგიროდ ემსახურებოდნენ ძველისენიძის ოჯახს, რადგანაც მეტი თავ-შესაფარი არსად მოეპოვებოდათ. მხოლოდ ეს-კია, რომ ეს ორი ნაშთი ჟამთა სვლას ეხლა მოეხუცებია და ამიტომ დიდ სამსახურს ვეღარ უწევდნენ ბატონის ოჯახს. კნეინა რუსუდან არ სტოვებდა ამას შეუნიშნავად: „აბა ასე მოწყალეა დიდი კაცის ოჯახი, სხვაგან ვინ შეინახავდა ამ ორ მუქთა მჭამელს!“ ამბობდა ხშირად.

— ფიქრი ნუ გაქვს, შენს ქალს თუ ჩვენ სასახლეში რამე გაუჭირდეს, პასუხის გებას ჩვენ ვკისრულობთ. დაამშვიდეს კნეინა რუსუდანმა და კნიაჟნა მაშომ სოფიოს დედა, როცა ჩააბარა თავისი ქალი და უთხრა, «თქვენი დიდ-კაცობისთვის მომინდვია»-ო.

იმ დროს, როცა რუსუდანმა სოფიო გოგოდ დაიჭირა, ლევან არ იყო შინ. როცა მოვიდა და სოფიოს თვალი შეავლო, რაღაც მხეცურმა სიხარულმა გადაურბინა სახეზედ.

— ვინ არის ეს პატარა ქალი? ჰკითხა მან დედას.

— ჩვენი ნაყმევი ესიკაის ქალიშვილია, გოგოთ ევიყვანე, უპასუხა დედამ.

— ნაყმევის, ჰო... სთქვა ლევანმა და კიდევ გადახედა გოგოს.

— ლეო, გაფრთხილებთ, ეს ქალი მე მაბარია, მე მივეცი სიტყვა ამ ქალის დედას, რუსულად უთხრა ძმას მაშომ.

— მერე, გებაროს, ხომ არ ვჭამ! სიცილით უპასუხა ლევანმა.

კნიაჟნა მაშომ დააწყებინა სოფიოს წერა-კითხვის სწავლება. მორჩებოდა, თუ არა სოფიო საქმეს, შევიდოდა მაშოსთან და ჩაუჯდებოდა წიგნს, რომლის სწავლაში მან საკმაო ნიჭი და სურვილი გამოიჩინა. მაშოც პირველად დიდის ხალისით ეკიდებოდა საქმეს. მაგრამ ერთი-ორის კვირის შემდეგ კნიაჟნას მობეზრდა შრომა და თავი მიანება სოფიოს სწავლებას. მაშოს სიბრალული სოფიოსადმი ეხლა მხოლოდ იმით იხატებოდა, რომ აძლევდა სოფიოს გამონაცვალ ტანსაცმელს და თავის კერძიდან სთავაზობდა საჭმელს. სოფიოსაც თავის მხრით ისე შეუყვარდა მაშო, რომ ცეცხლში ჩავარდებოდა იმის გულისათვის, რომ საჭირო ყოფილიყო. თუმცა კნეინა რუსუდან გოგოს წამსაც არ ასვენებდა, მუდამ საქმეს უჩენდა, მაგრამ კარგმა საჭმელმა და ჩაცმა-დახურვამ მაინც გააკეთა სოფიო, მისმა სილამაზემ ერთი-ორად იმატა.

— აბა ასე იცის დიდ-კაცის ოჯახმა, ხომ გაკეთებულა თქვენი ქალი! ამადლიდა კნეინა სოფიოს მშობლებს, როცა ჰნახავდა.

ლევან-კი ისე უყურებდა სოფიოს, როგორც მგელი ბატკანს. მაგრამ სოფიოსაც ისე ეშინოდა ლევანისა, როგორც ბატკანს მგლისა. შიშის ჟრუანტელი დაურბენდა ქალს ტანში, როცა ლევან თავის ცეცხლივით ბრიალა თვალებს შეაჰყეტდა. მეტადრე ძლიერ ეშინოდა სოფიოს მას შემდეგ, რაც ერთხელ დამთვრალმა ლევანმა ამ ქალს თავის ოთახში დამწყდევა დაუპირა. ამასთან მაშოსაც გაფრთხილებული ჰყავდა სოფიო— „ჩემს ძმას ნუ წაელეწები თავზე, მოერიდეო“.

ერთ საღამოს ლევანმა დიდხანს უმზირა სოფიოს. მერე მოიხმო პირიმზისაი (ის გოგო, რომელიც ბატონყმობის დროიდან დარჩა ძველისენიძისას) და დიდხანს ელაპარაკა რაღასაც ჩუმად. ღამდა. გამოიტანეს ვახშამი. ლევან თავისებურად გაიჟღინთა ღვინით, მერე წამოდგა და დიდხანს დადიოდა თავის ოთახში გაცხარებული. მოაწია ძილის დრომაც; ჯერ ბატონები დააწვინეს და მერე გოგები და ბიჭებიც დალაგდნენ—ბიჭები სამზარეულო სახლში, ცალთვალა გოგო რუსუდანის ოთახში (რუსუდანს რაღაც შიში დასჩემდა და მარტო ვერ წვებოდა), პირიმზისაი და სოფიო-კი სამოახლოში. ჯერ კარგა დაძინება ვერც-კი მოესწრო სოფიოს, რომ ვიღაცამ მოჰხვია ხელები. „ვაი!.. პირიმზისავ!“ შეჰკივლა შიშით გულ-გახეთქილმა სოფიომ. პირიმზისას ხმა არ ისმოდა. მის მაგიერად „ნუ გეშინია, მე ვარ“-ო, შემოესმა ბოხი ხმა სოფიოს და მძლავრმა ხელებმა ისე ჩაიმჭყვრია ყმაწვილი ქალი, რომ კინაღამ ძვლები არ დაემტვრა საბრალოს. „ვაი, ვაი“-ო კიდევ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დეკემბერს გაიმართება ეს საღამო. მხოლოდ წლევანდელს საღამოს უფრო მეტი ინტერესი ექნება: სტუდენტობა ამ საღამოს ჰდღესასწაულობს 25 წლის შესრულებას მას აქეთ, რაც პირველად გაიმართა ასეთი საღამო პეტერბურგს. იმედია, ვისაც-კი უსწავლია ოდესმე პეტერბურგში და ყოფილა იქ სტუდენტად, უყურადღებოდ არ დასტოვებს ამ გარემოებას და თანაგრძნობით მოეკიდება ასეთს სასტუდენტო დღესასწაულს.

*** ქ. კიევი: წელს მარიამობისთვეში იყო გამართული გამოფენა სპირტნარევი სასმელებისა. ამ გამოფენაზედ სხვათა შორის ჩვენმა თანამემამულემ ბ-ნი იოსებ გრიგოლის ძემ ბაბუნიძემ, რომელიც ცხრა წელიწადი ქ. კიევში ვაჭრობს კახური ღვინით, გაგზავნა თვისი ღვინოები და მიიღო შემდეგი ჯილდო: ა) კახურის ღვინისთვის საპატიო დიპლომი (diplome d'honneur), რომელიც უმთავრესს ჯილდოდ ითვლება და ბ) ვენახების მოშენებისათვის—დიპლომი და ოქროს მედალი.

*** ახმეტა: (თიონეთის მაზრა) ამ დღეებში სოფ. ახმეტაში ცეცხლი წაეკიდა ნინია ამარაშვილის სახლს და ერთიანად გადიბუგა. ზარალი 250 მანათამდეა. მიზეზი ცეცხლის წაკიდებისა გაუფთხილებლობაა.

*** ამას წინად სოფ. ნატანების ახლო (ოზურგეთის მაზრაში) ბ-ნმა ადიასევიჩმა გაჰმართა არყის ქარხანა. გაზეთ „Т. Л.“-ის სიტყვით, ამ ადგილებში ძლიერ ბევრი ასფალტია და კარგის თვისებისაც.

*** გაზეთი „Н. О.“ იუწყება, რომ მომავალ წლის იანვრის თხუთმეტამდე ტფილისში შეიკრიბებიან ამიერ კავკასიის გუბერნატორები მომავალ სამის წლის საერო გარდასახადისა და გასავალის ხარჯთ-აღრიცხვის შესადგენად.

*** იგივე გაზეთი იუწყება: ნამდვილად შევიტყეთ, რომ პოეტის ნ. ბარათაშვილის ნათესავთ ნება-რთვა მიუღიათ განსვენებულის პოეტის ნეშტი განჯიდგან ტფილისს გადმოასვენონ. პოეტის ნეშტს გადმოასვენებენ ან ამ თთვის დამლევს, ან მომავალ წლის პირველ რიცხვებში.

*** 17 დეკემბერს სიმონოვს ქუჩაზე იპოვნეს მიგდებული ბავშვი. ბავშვს ბარათი აღმოაჩნდა, რომელშიაც ეწერა: რვა თვისაა, მონათლულია და სახელად ევგენი ჰქვიანო.

*** ამავე დღეს იარმუკაში ორი პატარა ჯიბგირი წაიკიდნენ—გარაპეტ ვართანოვი და ვასილ ბიანდიროვი. ბიანდიროვმა ვართანოვი დანით დასჭრა ზურგში. დაჭრილი სამკურნალოში გაგზავნეს, დამნაშავე შეიპყრეს.

მთავრობის განკარგულებანი

ტფილისის გუბერნიის, გორის მაზრის, სასოფლო სკოლის მასწავლებელს ქებაძეს, ერთგული სამსახურისა და შრომისათვის, ებოძა ალექსანდრეს ლენტით გულზედ სატარებლად ვერცხლის მედალი ზედ წარწერით: „ერთგულის სამსახურისათვის“.

დათხოვნილ იქმნა სამსახურიდგან, თავისისავე თხოვნით, გურია-სამეგრელოს საეპარქიო კანცელარიის მდივანი ნადვორნი სოვეტნიკი მიტკევიჩი.

უმაღლესად ებოძათ:

ნადვორნი სოვეტნიკებს, სამოქალაქო სასწავლებლების ინსპექტორებს: თელავის სასწავლებლისას, ვასილ კიკნაძეს, სიღნაღისას—კონსტანტინე ბალაშვილს დ ტფილისისას—ალექსანდრე ჯავახოვს, ყვარლისას—კოლეჟსკი სოვეტნიკობა.

ქ. ნუხის სასწავლებლის მასწავლებელს, კოლეჟსკი ასესორს მელიტონ ჰიჭინაძეს—ნადვორნი სოვეტნიკობა; ყარსის სასწავლებლის მასწავლებელს, ტიტულიარნი სოვეტნიკს, მიხეილ ბეჟანოვს—კოლეჟსკი ასესორობა; გუმბრის სასწავლებლის მასწავლებელს, ტიტულიარნი სოვეტნიკს კონსტანტინე ბაქრაძეს—კოლეჟსკი ასესორობა; საცხენისის სასწავლებლის მასწავლებელს კოლეჟსკი სეკრეტარს სიმონ ჯაფარიძეს—ტიტულიარნი სოვეტნიკობა; ანანპას სასწავლებლის მასწავლებელს, ევსევს ბაბილუას, სიღნაღისა—ნიკოლოზ მიძიკაშვილს—კოლეჟსკი სეკრეტრობა; და სიღნაღისავე სამოქალაქო სასწავლებლის მასწავლებლის თანაშემწეს, ვენიამინ მირიანაშვილს—კოლეჟსკი რეგისტრატორობა.

უმაღლესად ებოძათ:

ხუნზახის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეს, კოლეჟსკი ასესორს გამცემლიძეს,—ნადვორნი სოვეტნიკობა; ბოტლიხის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეს, ტიტულიარნი სოვეტნიკს კასრაძეს—კოლეჟსკი ასესორობა; აფშერონის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეს, კოლეჟსკი სეკრეტარს ჯაიანს—ტიტულიარნი სოვეტნიკობა.

ბაქოს ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის მოხელე კოლეჟსკი სეკრეტარი პლატონ ჯაყელი დანიშნულ იქმნა კრასნოვოდსკის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორის უფროსის თანაშემწედ.

გადაყვანილ იქმნენ: ბაქოს ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელე, ქალი მარიამ ჯაყელისა, კრასნოვოდსკში და თემირ-ხან-შურის ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელე შოთნიაშვილი ჩირ-იურტის ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორაში.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდგან)

გაზეთ „Нов. Обоз“.-ში დაბეჭდილია წერილი ნ. ნიკოლაძისა შემდეგის სათაურით: „თავად-აზნაურობა და კახეთის რკინის გზა.“ ბ-ნი ნიკოლაძე სწერს:

თავად-აზნაურობის მიერ კახეთის რკინის გზის გაყვანისა და ამ გზის წარმოების განზრახვას თანდათან ყველგან დიდის თანაგრძნობით ეგებებიან. მაგრამ ამ „განზრახვის“ ასრულების შესახებ ბევრ ნაირი აზრი და მითქმა-მოთქმა ტრიალებს საზოგადოებაში. ამიტომ ურიგო არ იქნება, თავი დავანებოთ ამ საქმის შესახებ სხვა-და-სხვა წვრილმან მოსაზრებას და შეუდგეთ იმ საგნის გამოკვლევას, თუ როგორ და რა გზით შესაძლოა ეს განზრახვა ისე განხორციელდეს, რომ თავად-აზნაურთა ოცნებას მტკიცე ნიადაგი ჰქონდეს და ამ საქმემ—კახეთის რკინის გზის გაყვანამ—გაიმარჯვოს.

დავიწყებ იქიდგან, რომ ამ ბოლო დროს გავრცელებული ხმები,—შესახებ იმისა, ვითომ მთავრობას განზრახვა აქვს კახეთის რკინის გზა თავის ხარჯით გაიყვანოს და ვითომ გზათა სამინისტროს ხარჯთ აღრიცხვაში შეტანილია მოსალოდნელი ხარჯი კახეთის რკინის გზის გასაყვანადაც. ეს ხმები, ან განზრახ უნდა იყოს მოგონილი, ან არა და რაღაც გაუგებარი ამბავია. ჩვენ ვერ გაგვიგია, რისთვისა, ან რის გულისთვის შეიტანდა მთავრობა მომავალ წლის ხარჯთ-აღრიცხვაში იმ რკინის გზის გასაყვანად, ხარჯს, რომელიც ჯერ არც გამოკვლეულია, არც გამოანგარიშებულია, რამდენი ფული დასჭირდება ამ გზის გაყვანას და, მაშასადამე, იმავე წელს ვერც შეუდგებიან ამ საქმეს. და თუ მთავრობას ფული გადაუდვია კახეთის რკინის გზის გამოსაკვლევად, ეს კიდევ არ ამტკიცებს, რომ მთავრობა უეჭველად იკისრებს ამ გზის გაყვანას. მთავრობის ხარჯით გამოკვლევაა მოხდენილი, სულ ცოტა რომ ვსთქვათ, რკინის გზის ათის სხვა-და-სხვა შტოს გასაყვანად, რომელთაც ან თავის დღეში არ გაიყვანენ, ან არა და, თუ გაიყვანენ, იქნება ოცისა, ორმოცის, ან ორმოც-და-ათის წლის შემდეგ. ასეთია, მაგალითად, გამოკვლევა რკინის გზების გასაყვანად გუმბრსა, ჯულფაში და სხ. მაშასადამე, ზემოაღნიშნულმა ხმებმა ხელი არ უნდა შეუშალოს თავად-აზნაურობას განზრახულ საქმის ასრულებაში. საჭირო არ არის კაცი წინასწარმეტყველი იყოს, უამისოდაც ადვილია ვთქვათ, რომ არა გვგონია, მთავრობამ ხელი მოჰკიდოს ადგილობრივ რკინის გზების გაყვანას, იმ დრომდე მაინც, ვიდრე ციმბირის რკინის გზას არ დაასრულებს.

(შემდეგი იქნება)

რუსეთი

გაზეთ „Рус. Вѣд.“ გვაუწყებს, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გარდასწყვიტა: შეკრიბოს ცნობანი ხელოსანთა შეგირდების მდგომარეობის შესახებ რუსეთში. ამ გამოკვლევით სამინისტროს უნდა შეიტყოს: რამდენს ხანს მუშაობენ ხელოსანთა შეგირდები; ღამე მუშაობენ თუ არა; კვირა-უქმე დღეებში თავისუფალნი არიან თუ არა. როგორ ეპყრობიან ხელოსნები შეგირდებს და სხვა. ამ ცნობათა შეკრება მომავალ წლის დაწყებამდე უნდა გათავდეს. ამ ამბავს გაზეთი «Русск. Вѣд.»-ი დასძენს: ეჭვი არ არის, რომ მთავრობას განუზრახავს შესცვალოს ძველი დებულება ხელოსან-შეგირების შესახებ და მათი მდგომარეობა განაკარგოსო.

— ჟურნალ „Вѣстникъ Европы“-ის უკანასკნელ წიგნში დაბეჭდილია საყურადღებო წერილი რუსეთის ფინანსების შესახებ. ავტორი წერილისა ამბობს: 1888—90 წლებში რუსეთის ფინანსების ანგარიშიდგანა სჩანს, რომ ამ სამის წლის განმავლობაში სახელმწიფოს მოსალოდნელს შემოსავალზედ მეტი უკრებია და ამ მომეტებულის შემოსავალის ნახევარზე მეტი დაიხარჯა შარშანდელ წლის მოუსავლობით მომხდარ გაჭირვების დასაკმაყოფილებლად დ მეორე ნახევარიც ამ წლის შემოსავლის დანაკლისის ვერ შეასრულებს. ამ შემთხვევაში სახელმწიფო ფინანსების არასანატრელი მდგომარეობა ერისა აიხსნება მეურნეობისა და მრეწველობის დაქვეითებით. სავალალო ის არის, რომ 1888—90 წლებში,

---

შეჰკივლა სოფიომ რავდენჯერმე, მაგრამ მშველელი არსაიდან ჩანდა. პირიმზისა თითქო სახლში აღარ იყო.

დილა-ადრიან პირიმზისამ შეირბინა რუსუდანთან და უთხრა:

— ქალ-ბატონო, გოგო სოფიო აღარ დგება, ბიჭები ძვილაი აკავებენ.

— გაგიჟდა, თუ რა დაემართა, გოგოს? ჰკითხა კნეინამ.

— რა ვიცი, ქალბატონო, ტირის, ტირის, მეტი არაფერი თქვა. კნეინამ საჩქაროდ ჩაიცო ტანზედ და გასწია სამოახლოში, სადაც ერთ ბიჭს დაეჭირა სოფიო და ეუბნებოდა: —ბატონების გაღვიძებამდე არ გაგიშობ. ბატონები რომ შეიტყობენ, მერე წადიო“.

— გოგო, გაგიჟდი, თუ რა შენი ეშმაკები დაგემართა! წყრომით ჰკითხა კნეინამ. მაგრამ სოფიო სტიროდა და „გამიშვით, გამიშვით“-ო იძახოდა. კნეინამ მეტი ვერა გაიოგორა მისგან. მხოლოდ, როცა კარგა დაუკვირდა, დაინახა, რომ სოფიოს სახე მიწასავით ჰქონდა გადაქცეული. აქ კნეინა მიხვდა, რომ სოფიოს თავზე წუხელი რაღაც მომხდარაო, დაუწყო გამოკითხვა ხან ტკბილად, ხან წყრომით, მაგრამ სოფიო ტირილისა და „გამიშვით, გამიშვითო“! მეტს არას ამბობდა. ამასობაში გამოიღვიძა მაშომაც და გაიგო ეს ამბავი. თუმცა მაშოს გამოღვიძების შემდეგ ლოგინში ოცნებობა უყვარდა, მაგრამ ეხლა-კი საჩქაროდ წამოხტა, ჩაიცვა ტანთა და გასწია სამოახლოსკენ. სოფიომ დაინახა მაშო თუ არა, ჩაუვარდა კალთაში, სტიროდა და ეხვეწებოდა »გამიშვი“-ო.

— რა დაგემართა, ჩემო სოფიო, რაი,? თავისებური ტკბილი ხმით ჰკითხა მაშომ. მაგრამ რა შეატყო, რომ სოფიო სხვებთან მალავს, რაც შემთხვევიაო, გაიხმო ცალკე.

— Это скотство со стороны моего брата! გაჯავრებით წამოილაპარაკა მაშომ, როცა სოფიოს გამოკითხვა გაათავა, მერე გაიყვანა დედა გარედ და უთხრა;

— თუმცა ლევანზე ახია, რაც მოუვა, მაგრამ ნათქვამია, ძაღლი ძაღლის ძვალს არ გატკვერსო, და მეც ვერ მომიძულებია ძმა: იცი, სოფიო რომ ეხლა შინ წავიდეს და მამა მისმა ამ საქმეს კუდი გამოაბას, მაშინ ლევანს ციმბირი არ ასცდება? აქ რაღაც საიდუმლოდ უამბო დედას მაშომ. ამას შემდეგ დედა და შვილი ისევ შებრუნდნენ სამოახლოში, საიდგანაც ერთი ბიჭი კნეინას ბრძანებით არ უშვებდა სოფიოს, დაუწყეს მტირალს ქალს ალერსი და ფერება; ხან დედა იკრავდა გულში და ხან შვილი. სოფიო დიდხანს არ წყნარდებოდა. მაგრამ შემდეგ, როგორც იქნა, დააწყნარეს, მეტადრე მაშომ, რომლისაც სოფიოს ისე ეხათრებოდა. კნეინამ საჩქაროდ ამოიღო თავის ზანდუკიდგან ჩითი და მისცა პირი მზისას—ჩვენს სოფიოს ახალი კაბა შეუკერეო.

ლევანს, თითქო აქ არაფერიაო, შუადღის პირველ საათამდე არხეინად ეძინა. მერე ადგა, საუზმოზე კარგა გაიჟღენთა ღვინით, შეაკაზმინა ბიჭს ცხენი და გასწია სადღაც, საიდგანაც ერთ კვირეს არ დაბრუნებულა.

ის დღე იყო და ის, მას შემდეგ სოფიოს ტირილი და საჩივარი აღარავის გაუგონია. სოფიო აღარ შორდებოდა ამ თავადის ოჯახს მას შემდეგაც-კი, რაც მისი კითილის მყოფელი და მწყალობელი მაშო გაათხოვეს. ის ეხლა გაიზარდა, ახოვანი, ლამაზი ქალი შეიქნა. მშობლებმა დააპირეს მისი შინ წაყვანა. მაგრამ მან უარი განაცხადა. კიდევ დიდხანს დარჩებოდა სოფიო ძველისენიძის ოჯახში, რომ ლევანს ცოლი არ შეერთო. მაგრამ ლევანის ცოლმა აღარ დააყენა თავის ქმრის ოჯახში ეს მისი მეტოქე ლამაზი გოგო.

სოფიო დაბრუნდა თავის მშობლებთან, მაგრამ მეტად ეძნელდებოდა მშობლების ღატაკ ოჯახში ცხოვრება. დედ-მამა ეხლა ცდილობდა მის გათხოვებას. მაგრამ ჯერ რომ მზითვის მიცემა არ შეეძლოთ, და უმზითვო ქალს ძნელად თუ ვინმე შეირთავდა. მერე კიდევ, მეზობლებში სოფიოზე ძლიერ ცუდი ხმები დადიოდა, მას შემდეგაც-კი, როცა ძველისენიძის ოჯახს მოჰშორდა. უკანასკნელ, როგორც იქნა, ერთმა ღატაკმა გლეხმა შეირთო სოფიო ცოლად. მაგრამ ძლიერ ხან მოკლე იყო ამათი ცოლ-ქმრობა: ქმარი იჭვიანობდა—სოფიო მღალატობს, სხვაზე მცვლისო; სოფიო თავის მხრით, არ იყო კმაყოფილი ქმრის ღატაკის ოჯახით. ეს იწვევდა ამ ცოლ-ქმარ შორის დაუსრულებელ ჩხუბს და უსიამოვნებას. საქმე იმითი დაბოლოვდა, რომ ერთს დღეს, როცა მისი ქმარი შინ არ იყო, სოფიომ მიატოვა ქმრის სახლი და მოჰყო თავი ერთ მახლობელ ქალაქში. ამის შემდეგ ის რავდენჯერმე მოაყვანინა მამასახლისმა თავის მიწერილობით და ჩააბარა ქმარს. ქმარიც უქადოდა, თუ არ დაგიშლია და კიდევ გაიქეცი, უეჭველად მოგკლავო; ისიც გაგონილი ჰქონდა, თუ ერთმა გლეხმა შუა ბაზარში მოჰკლა თავისი გაქცეული ცოლი. მაგრამ სოფიო მაინც არ დგებოდა ქმართან. დღეს მოიყვანდა მამასახლისი, ჩააბარებდა ქმარს; ხვალ, გაიხედავდით, კიდევ გაქცეულა. სატუსაღოშიაც დაამწყვდიეს; გაწკეპლასაც უქადოდენ. მაგრამ სოფიო მაინც არ დგებოდა ქმართან დ არა. უკანასკნელ, მობეზრდათ თავი ქმარსაც და სხვასაც და ჩამოეთხოვენ. ამას შემდეგ სოფიო ერთხანს ვიღაც ერთ ყმაწვილ ვაჭართან სცხოვრობდა ხასად. მერე, როცა ვაჭარმა ცოლი შეირთო, წავიდა ტფილისს და მას შემდეგ აღარ მოშორებია ამ ქალაქს. მის სოფელში არავინ იცოდა, სოფიო სად, ან რით ცხოვრობდა. მართალია, დადიოდა მის მეზობლობაში სხვა-და-სხვა ნაირი ხმა: „თურმე სოფიო ვიღაც დიდკაცს შეურთავს ცოლათო“; „სოფიო თურმე საროსკიპოშიაო“. ხანდახან სონა (ქმარს რომ მოშორდა, მერე სონა დაირქვა სახელად) მოჩვენებასავით მოვიდოდა თავის ძმებისას; დარჩებოდა ერთ-ორ კვირას და ისევ გაჰქრებოდა. მაგრამ ისე, რომ საიდან მოვიდა, საით წავიდა, არავინ იცოდა. ამბობდნენ, ძმებს ყოველ მოსვლის დროს ფულს უტოვებსო. ამბობდნენ იმასაც, „სონამ სოფელში ორ-სამ ყმაწვილ კაცს ავადმყოფობა გადაახვიაო“.

აი, ეს სონა იყო, მარინემ რომ გააცნო ქრისტინეს. ქრისტინე იმ ღამეს, როცა მშობლების სახლიდან გაიპარა, მივიდა სონასთან. იმ ღამეს მასთან დარჩა. მეორე დღეს სონამ იქირავა ორი ცხენი, შესხდნენ ზედ ისა და ქრისტინე და გასწიეს რკინის გზის სადგურისკენ. ქრისტინეს იმ სოფელში, სადაც სონას ძმები ჰყავდა, ვერავინ იცნობდა და ამიტომ გამომჟავნების შიში არ ჰქონდა. მაინც-კი ისე დაიბურა «სახოცით» თავ-პირი, რომ, თვლებს გარდა, არა უჩნდა-რა. რკინის გზის სადგუზე ეფიქრებოდა,—მამა არ დამიხვდესო. მაგრამ აქაც-კი მშვიდობიანად გათავდა საქმე,—არც მამა და არც სხვა ნაცნობი არ შეხვედრია, ისე ჩასხდნენ მატარებელში სონა და ქრისტინე და, ის იყო, მიდიოდნენ ტფილისს.

ე. ნინოშვილი

(შემდეგი იქნება)

სახელმწიფოს შემოსავალს მოემატა და ერის მეურნეობისა და მრეწველობის განვითარებისათვის-კი არავინ არ იზრუნა. პირ-იქით, ათას გვარი გარდასახადისა და ბაჟების მომატებისა გამო, მეურნეობა და მრეწველობა დაეცა. თვით ფინანსთა მინისტრი ვიშნეგრადსკი, რომელიც ყოველ წლივ სხვა-და-სხვა გარდასახადს იგონებდა სამის წლის განმავლობაში, ბოლოს დროს დარწმუნდა, რომ ახალის გარდასახადის შემოღება და სხვა-და-სხვა ბაჟის მომატება შეუძლებელი-ღა შეიქნა. მაშასადამე, დასასრულ ამბობს წერილის ავტორი, ის ადვილი საშუალება სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტების ასაცილებლად, რომ შემოსავალს უნდა მოუმატოთ, ახალ-ახალი ბაჟები შემოიღოთ და ძველს მოუმატოთ,—ეს საშუალება უნდა უარ-ვყოთ: ამას გვიმტკიცებს გამოცდილება ბ-ნ ვიშნეგრადსკისა და მის წინამოადგილესი. ამის მაგიერ, სახელმწიფო ფინანსების გამგე შემოსავლის მოსამატებლად უნდა დაადგეს სხვას, უფრო ძნელს, მაგრამ უფრო საიმედო გზას—გააძლიეროს ერის მეურნეობა და მრეწველობა და განაკარგოს მისი კეთილდღეობა.

— წარსულ წლის მოუსავლობამა და სიმშილობამ ბევრნაირად დააქვეითა რუსეთის გლეხ-კაცობა: პური მოაკლდა, საქონლისათვის საზრდო სულ არა ჰქონდა და ამოუწყდა. არც სათესლე ჰქონდა. მთავრობამ რამოდენიც შეიძლო, საზრდოც მიაწოდა, სათესლეც დაურიგა გლეხებს, მაგრამ საქონელი-კი აღარა ჰყავდა გლეხკაცსა. რა უნდა ექნა უსაქონლოდ. ასეთმა მდგომარეობამ, ამბობს „Сельскій Вѣстникъ“-ი, ვიატკას გუბერნიის გლეხები იქამდე მიიყვანა, რომ იძულებულნი გახდნენ, თვითონ შებმულიყვნენ გუთანს და ისე მოეხნათ მიწა. სამწუხაროა ეს ამბავი, მაგრამ მართალი-კია.

წერილი რედაქციის მიმართ

გთხოვთ, ნება გვაბოძოთ, თქვენის გაზეთის საშუალებით უგულითადესი მადლობა გამოვუცხადოთ ტფილისის და ქუთაისის წიგნების გამომცემელ ამხანაგობას, რომელიც მუქთად გვიგზავნიდა ქართულ წიგნებს. იმედი გვაქვს, შემდეგშიაც გამოგვიგზავნიან ახალ-გამოცემულ წიგნებსა.

ოდესის ქართველ სტუდენტთა ბიბლიოთეკის მმართველი

1892 წელს 2 ნოემბერს.

პეტერბურგის ბირჟა, 15 დეკემბ.

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	გაყიდულისა.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო .	7,97	8,01	— ,,
ტამოჟნის კუპონები .	159½	160¼	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული	1,08	1,10	— ,,
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— ,,	— ,,	241½
—მეორისა	— ,,	— ,,	221½
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი . .	191	— ,,	— ,,
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა:			
6%	102¼	— ,,	— ,,
5%	100	— ,,	— ,,
ქუთაისის ბანკისა 6% .	102¼	— ,,	— ,,
5%	100	— ,,	— ,,
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	98½	— ,,	— ,,

ივერიის ფოსტა

ქ. ო.—სას. რ—ძე ქარ—ნთ: ჩვენს გაზეთში გამოცხადებულია ყოველივე პირობა გაზეთის დაკვეთისა და დაბარებისა. წვრილ-წვრილად გაზეთის ფულის გადახდაც, რასაკვირველია, შეიძლება.

გამოსადეგი ცნობანი

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ
რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი 9 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის. . 9 ს. 52 წ. საღ.

„ . . . . „ . 12 ს. 25 წ. შუად.

ტფილისიდგან ბაქოს მიდის 1 ს. 25 წ. შუადღ.

ბაქოდგან ტფილისს მოდის „ . . 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდგან განჯას მიდის . . 9 ს. 20 წ. საღ.

განჯიდგან ტფილისს მიდის „ . . 7 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდამ გადის:

ხუთშაბათობით: დღისით 4 საათზე, მოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსიისკში, კვირაობით ღამის 2 საათზე, შორის გზით, შეივლის ფოთსა და ყველა ნავთსადგურში. სამშაბათობით: დღისით 4 საათზე სოხუმისა და ნოვოროსსიისკით.

ბათუმში მოდის:

ღამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსსიისკსა და სოხუმით.

ოთხშაბათობით: დილით სწორე გზით კერჩსა და ნოვოროსსიისკით.

პარასკეობით: საღამოთი შორის გზით ყველა ნავთსადგურებში შეივლის.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

პარასკეობით: საფოსტო და სახალხო ოდესიდგან დღისით.

სამშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ოდესიდგან.

ხუთშაბათობით: სახალხო და საქონლისა ბათუმიდგან, დღისით.

ფოთიდგან გადის:

პარასკეობით: ნაშუადღევს ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, დილის 5 საათზე,

ხუთშაბათობით: საფოსტო და სახალხო საქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით, ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

ნიხრი

1892 წ. 1 დეკემბრიდგან ახალ განკარგულებამდე.

თეთრი პური რუსული 1 გირ.	5	კ.
წითელი „ 1-ის ხარისხ. „	4	„
„ „ 2 „ „ „	3½	
„ „ 3 „ „ „	3	„
თონ. წით. პურ. 1 ხარ. „	5	კ.
„ „ „ 2 „	4	„
„ „ „ 3 „	3½	

ჯვარის მამის პურის ლავაში.

1-ის ხარ. პურ. ლავაშ. 1 გ.	7	კ.
მე-2 „ „ „ „	5	„
მე-3 „ „ „ „	4	„
ძროხის ხორცი 1-ის ხარისხისა	7	კ.
სუკი — — —	12	„
ცხვრის ხორცი — —	7	„

განცხადებანი

„წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ მაღაზიაში (Караванъ-сарай Дворянскаго Земельнаго Банка № 125) ისყიდება ვ. გუნიას მიერ შედგენილი სურათებიანი

საქართველოს კალენდარი
1893 წლისა
ფასი 45 კაპ.

(5—4)

კბილის ექიმი
ა. ი. ორბელი

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში №№ 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს:

დილით 8-დგან 12 საათამდე.

საღამოთი 4-დგან 6 საათამდე.

კვირა-უქმე დღეებში

დილის 8 საათიდგან ნაშუადღევის 2 საათამდე. (150—149)

„წერა-კითხვის საზოგადოების“
წიგნის მაღაზიამ

მიიღო გასასყიდად შემდეგი წიგნები

	მან.	კაპ.
ბნელო, მოთხრობა ნ. მელანიასი	„	40
ქართული კედლის კალენდარი 1892 წ. . . .	„	20
თხზულებანი ალ. ყაზბეგისა (მოჩხუბარიძისა) ავტორის სურათით და ფაქსიმილეთა I, II და III ტომი თითო ტომი. .	1	40
იგივე მშვენიერს ქაღალდზედ და მშვენიერის ყდით, თითო ტომი ცალკე	2	50
სამივე ტომი. . . .	7	„
სამზარეულო ქართულისა და ევროპიულის საჭმელებისა	1	80
თხზლებანი ი. დავითაშვილისა	„	80
მარაბდა, პოემა ან. ფურცელაძისა	„	20
წყალობა, პოემა მისივე .	„	20
სურამის ციხე, მოთხრობა ჭონქაძისა	„	25
თამარ, სპარსული ლეგენდა	„	10
დემონი ლერმონტოვისა, თარგმანი მამია გურიელისა.	„	15
ცდა I, II და III ნაწილი. თითო ნაწ. ცალკე. .	„	50
სხვერპლი, მოთხრობა დ. კარიჭაშვილისა .	„	30
ნაქვთები ბოთხრობანი დ. ერისთავისა	„	50
თორნიკე ერისთავი, ისტორიული პოემა აკაკისა	1	„
კიკოლას ნაამბობი, პოემა მისივე	„	20
პატარა-კახი, ისტორიული დრამა ლექსად მისივე .	„	50
საყმაწვილო ამბები მისივე	„	40
ძმური სიტყვა, დ. მაჩხანელისა, მეორე გამოცემა.	„	25
რამდენიმე მოთხრობა რაფფისა, ავტორის სურათით და მოკლე ბიოგრაფიით.	„	25

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთ

„ივერია“

1893 წელსაც გამოვა ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს, იმავე პროგრამმით, რა პროგრამმითაც დღემდე გამოდიოდა. ფასი გაზეთისა:

12 თთვით. . . .	10 მ.—კ.	6 თთვით	6 მ.—კ.
11 ,, ...	9 ,, 50,,	5 ,, ...	5 ,, 50,,
10 ,, ...	8 ,, 75,,	4 ,, ...	4 ,, 75,,
9 ,, ...	8 ,, —,,	3 ,, ...	3 ,, 50,,
8 ,, ...	7 ,, 25,,	2 ,, ...	2 ,, 75,,
7 ,, ...	6 ,, 50,,	1 ,, ...	1 ,, 50,,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ ,,ივერია‘ მთელის წლით დაუჯდებათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთ ,,ივერია‘ დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты ,,ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკვეთილი გაზეთი ტფილისს გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თთვის განმავლობაში დაიკვეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თთვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები და კორესპონდენციები, რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. მიღებული ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასაბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თთვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქციას ველარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ-დასაბეჭდთა ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, პირველ საათიდგან სამ საათამდე და საღამოობით 7-დგან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოოზის ქუჩაზე, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ Россіи

ПРОДАЕТСЯ
ПОЛНОЕ СОБРАНІЕ
СОЧИНЕНІЙ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА

СЪ ПОРТРЕТОМЪ ПИСАТЕЛЯ, ЕГО БІОГРАФІЕЙ, ФАКСИМИЛЕ И ДВУМЯ ИЛЛЮСТРАЦІЯМИ.

Цѣна 60 коп.

II

То же изданіе съ семью иллюстраціями

Цѣна 1 руб. 25 коп.

За пересылку прилагается 4 марки по 7 коп.

Стоимость книги и пересылку можно высылать и марками.

ТОРГОВЦАМЪ СКИДКА.

АДРЕСЪ ИЗДАТЕЛЯ: *Москва, Малая Лубянка, домъ Ивановскаго монастыря*, ИЗДАТЕЛЬ Ѳ. И. АНСКІЙ

(1—1)

რუსეთის საზოგადოება ცეცხლისაგან დაზღვევისა

კანტორა უმთავრესის სააგენტოსი კავკასიისათვის არის ტფილისში, განოვის ქუჩაზედ, ნოტარიუს მამიკონოვის კანტორის გვერდზედ, ყაზაროვის სახლში.

(30—25) ინსპექტორი საზოგადოებისა ვ. ფ. ტარანოვი.